

Pomhaj Boh!

Czislo 31.
4. augusta.

Létnik 5.
1895.

Serbske njedželske ļopjenka.

Wudawaju ſo kózdu ſobotu w Šmolerjez knihiczschežetni w Budyschinje a ſu tam doſtač ſa ſchtwörtlētnu pſchedplatu 40 np.

8. njedželu po ſwj. Trojizh.

Jap. ſkutl. 8, 38: Filip a komornik wuſtupiſchtaj wobaj ſi wosa do wody a Filip jeho wuſcheži.

Něchtó je ſebi něhdý ſaſpewal: „Kom'ž Boh chze prawe ſbože ſkiežicž, toh' pójcele won do ſwěta a da jom' ſwoje džiwý widžicž“, — tutemu ſpěwarzej dýrbju право dacž. Wonka w zuſbje je něchtónžkulíž, (ale tajki, fiž ſi tamnym ſhubjenym ſynom žane podominstwo nje-mějesche,) wjele rjaneho a woſchewjateho ſhonil a woſladał, ſo je možl ſi wjeſelom dolhe léta na wſcho to ſpominacž, ſchtož bě na zniſbje naſhonił.

Zadyn pak, kiž bě ſo hdý do dala vodał, njeje ſebi tak wjele woſchewjenki ſobu domoj pſchinježl, kaž tón putnik, wo fotrymž nam naſch dženžniſchi telſt powjeda: tón nam wſhèm ſnaty komornik ſi Murskeje.

Won bě ſo ſi dalokeje Afriki, ſi Abyſinije, do Jeruſalema vodał, duž na dompučzu praweho lubeho čjlowiskeho pſchecžela namkał, ale wysche wſcheho tež teho praweho njebjeſkeho pſchecžela ſa ſwoju dufchu ſefnał, duž je ſo možl ſi wjeſelom do ſwojeho doma wróćicž a ſebi wo nim ſwoje žive dny ſpěwacž: „Ja ſym ſej namkał Jeſuža, ſi nim mam nětk ſwojoh' ſbóžnika!“

S tuteje lubosneje powjescze móže kózdy woſladacž, ſo Boh luby knies ſwojich čjlowiskich džecži wutroby wodži, kaž wodowe rěčki, a ſo won kózdeho, kiž ſa jeho jaſnym ſwětlom ſlědži, ſi jeho dotalſcheje čzmowěje noz̄y na ſwoje jaſne ſwětlo dowjedže.

Tónle komornik ſi Murskeje bě woſebny, widženy muž. Kralowa Kondaze bě jemu wſchě ſwoje ſubla a

drohe wěžy do ruſi dała, a wěſcze bě won wſchudžom czeſczeny, bě tež ſamožith a bohaty knies, — pôdla pak pſchi wſchém ſwojim bohatſtwje kħudy muž, dokelž nutſka w ſwojej dufchi žaneho wěſteho, praweho po koja nje-mějesche. Ale runje po tymle bohatſtwje mějesche won wulke žadanje.

Won bě wo tym pſyſchal, ſo ma w Jeruſalemje Boh ſwój dom a templ, duž doma žaneho měra wjazy njemějesche, ale poda ſo na daloki pucž do Jeruſalema, pſchetož won ſebi myſlesche: „Budu ſo tam móz pomodlicž, na Bože ſlowo voſluchacž, potom budu na dufchi čjerſtwy, ſměju ſwój dobrý poſkoj, a mi budže wſhemu derje.“ A won ſo do Jeruſalema poda. Tónle komornik bě póhan. Kajki daloki pucž je měl won do tuteje Božeje ſwjatnizy čzinicž, wjele ſtow mil. — Tónle kemscher ſe ſwojim dalokim pucžom do Božeho templa ſebi po wſchej ſemi niſkoho ſwojeho runjecža njenamaka.

Schtož bě ſebi pſchischoł w Jeruſalemje pytač, to ſebi tam namkał njeje. Ale tola bě ſebi tam něſhto kräſne a rjane namkał: Won bě ſebi tam wažnu knihu kupil: stare wěſčeženja profety Jeſajaža. To bě drje droha ſup, jemu pak niz droha. Vědy mějesche tu knihu w ſwojej horschci, je poczał ſi njeje čjitat, je ſebi ſi njeje dale a dale čjitał, haj tež na woſu ſedžo ſebi wotsje ſi hložom ſi njeje čjitasche a bě hžo pſchi čitanju 53. ſtawa. Tón pak bě a woſta jemu njeſroſymliwy.

Duž Filip wot ſwjateho ducha čjerjeny ſi njemu do woſa pſchistupi a ſwukladowa jemu tón zylý ſtaw, pokaza jemu, ſo je tón, wo fotrymž bě w tymle ſtawje rycz,

Jeſuš, Boži syn, kij je wſchē naſche hręchi na ſo wſał a wot naſho khostanje wotewſał, ſo ma, ſchtož do njeho wéri, wot njeho węczny poſkoj a ſ nim węczne žiwenje. Chze pač nechtón ſ tutym ſbóžnikom do węcznoſcze ſjenoczeny bycz a ſ nim ſwjezeny ſawostacz, tajki dyrbi ſo wot jeho poſkłow dacz ſ modu wuſchęcic w mjenje Boha Wótza, Ssyna a ſwiateho Ducha, pſchetož ſ tym budže Bože džeczo a ſměje ſwoje domjaze prawo w njebjeſach; jemu budže pomhane w čaſu a w węcznoſczi: tajki uje ſměje ani tudý žadyn njepokoj na wutrobje, ani tam žadyn ſurowy ſud, pſched kajkimž dyrbijal ſo strachowacż. — Tole bě temu komorníknej prawa ſuba a w jeſela powjescz, a lědy bě klyſchal Filipa wſcho tole roſpowendungacz, pſchiwjeſchtaj ſo k rězy a tón komornik Filipej praji: „Hlej, tu je woda, ſchto mje ſadzēwa, ſo chzyl ſo njedacz wot tebje wuſchęcic?“ Filip pač ſo jeho woprascha: „Wérisch, ſo je Jeſuš Boži syn, a ſo je wón tež twój wumozník?“ tón komornik pač jemu ſ wutrobu wusna: „Da wérju, ſo je Jeſuš Boži syn.“ — Na tole jeho wusnacze ſtupiſchtaj wobaj ſ wosa do wody a Filip wuſchęci teho komornika w mjenje trojenickeho Boha.

Boži duch, pač hrabny Filipa hnydom wotbal, ſo jeho tón komornik wjazy njewohlada. Duž bě tón komornik ſ nowa ſamlutki, a tola tež niz wjazy ſamlutki. Wón mjeſche, dokelž bě ſ kupjelu ſwiateje kſchęzenizy wobhnadzeny a do Božeho kraleſtwia pſchisat, ſwojeho ſbóžnika nutſka pſchi ſebi we wutrobje a czechniſche jako wobhnadzene a wumozene Bože džeczo do ſwojeho wótznego kraja. — Kaf bě ſo tón w zubje wobohacził, kajke kraſne ſamoženje w pomjatku ſebi tón ſobu domoj njejſeſche.

Husto móžesč klyſhęcž; ſo nechtó praji: Tole abo tamne je ſo nekač „pſchipadnie“ abo „ſe ſlepom“ ſtało. To pač ſu hlupe rycze: Na ſwěcze ſo niečo „ſe ſlepom“ njestanje, ale Bóh luby knjes tu wſcho wſchitko wodži. To je woſebnje ſ tuteje powjescze pónacaz. Bóh ſam bě tuteho komornika wubudził, ſo ſo tón na tamón dalok pucz poda, Bóh je jeho wjedł, ſo ſebi tamny tu rjanu knihu ſupi, Boži duch domjedże Filipa na tón pucz, po kótrymž ſo tón komornik domoj wjeſeſche, Boži duch da Filipej wſchē ſłowa do wutroby, ſo móžesche tón tamnemu komorníknej wſchē te bluke ſłowa a węſhęczenja wuklaſcž, Boži duch pač ſebi tež ſ komorníkowej wutroby plódnu rolu ſčini, ſo tón wſcho do ſo wſa a ſebi we wutrobje wobkhowa, ſchtož bě klyſchal a ſhonil, — ſo ſwoje žadanje po ſakramencze ſwiateje kſchęzenizy wupraji a ju doſta.

Džiwnie Bóh ſwojich člowięſek wodži, ale ſpochi ſbóžnje, to rěka: do jich praweho, węczneho ſvoja a ſbóžnoſcze.

Wón loſt a wětry wodži, tež wſchitke mróčzele,
Pucz, po kótrymž ſo khotži tým ſwojim ſjewicz wě.

Wérnoſcz biblije, ſakitana pſhęcžiwo jeje njepſhęczelam.

(Poſracywanje.)

Šwobodnoſcz.

Nowiſchi pſchirodopſytnizy ſwobodnoſcz člowiſkeje wole přeja. Tak jedyn ſ nich wupraji: „My trjebam jenož ſtukowanje wole na pſchirodu pſchidacz, potom by wučbje wo wſchehowſchudzomnym wodženju ſweta pucz pſchihotowanym był.“ Zyle prawje! Hdyž člowięſek maſchina njeje, ale ma wolu, potom je myſl bliſka, ſo „pſchiroda“ tež maſchina njeje, ale pſches wěstu „wolu“ ſo wodži. Teho dla woni ſwobodnoſcz člowiſkeje wole přeja. Bebel w tym ſ nimi pſches jene njeje, ale jim to raſne wotmolwjenje da: „My

ſmy wſchudzom dopokaſali, ſo maja naſchi Darminijo wſchudzom njeſbože, hdzež ſwoje wučby na člowiſke wobſtejnoscze naſojuja, dokelž pſchi tým ſ wjetſcha ſurowje wobkhadžuju a to, ſchtož wo ſkoczatach placzi, na člowięſek pſcheneježu ujedźiwajo na to, ſo člowiſek jako najwyhſiſche ſtečež (?) ſakonje pſchirody pónajajo je tež wodžic a wužiwa ež ſamóže.“ To je hacž na myſl „wo najwyhſiſchim ſtečežu“ tež naſch nahlad. A biblija wuſrajuje wupraji, ſo ma člowięſek ſa tuto ſwoje čzinjenje a wotſajenje ſamolwjenje dawacž. Haj, tak wažna je naſhemu Bohu ſwobodnoſcz člowięſka po Božej podobnoſczi ſtworjeneho, ſo jo pſchi ſwojej wulſej luboſczi tola člowięſek pſchewoſtaj, hacž chze pola njeho ſbóžny bycz abo bjes Boha ſhubjem bycz. (pſchetož „žiwenje“ bjes Boha njeje). Bóh pſcheproſchuje, wceſhnuje, wón ſ pſhęcželniwoſczi a hnadu ſ czelnymi ſublami a ſ wodaſzom hręcha wabi, wón ſ khostanjom a ſ nuſu žiwenja hroſy, ale nikoho njenuſuje. Nanuſowana ſbóžnoſcz njebu žana ſbóžnoſcz byla. Bóh pač žaruje wo tych, tiž nochzedža, Jeſuš plaka, ſo jeho pomož wotpočaza (Quk. 19, 41 ſl.), ale jim ſwobodni wolu wotſaji, kotrejež ſcžehwki maja tež njejež.

To njeje wina kſchęcžijanstwa, ſo lepje w naſchim ludu njeje, ale to je wina naſchego luda wypokeho a niſkeho. Móz kſchęcžijanstwa ſo doſež wužila njeje, my njeſhmy wumožazu luboſcž naſchego Boha doſež ſapſchimyli. Teho dla je ſłowo: „S kſchęcžijanstwom je nimo“ zyle wopacžne. Ně, ſo naſch lud, wyſzoki a niſki, ſłowi Božemu poſluchala njeje, to je ta ſchłoda a tež móže ſo jenož wotpomhacž pſches to, ſo bychmy ſo jako ſiwi kſchęcžijenjo wopokaſali. Porok nima ſo přenje a ſzialdemokratiji ſamej čzinicž, ale na přenim měſče zylej hromadže ſdželanych „rosjaſnjenych“, kotsiž ſhami niečo njewerja, wſchitkim, kotsiž ſpia w ſwojim duchownym powołaniu (Hesek. 3), zylej hromadže tajfich, kotsiž ſu jenož ſ mjenom kſchęcžijenjo, woſebuje tým, kotsiž ſu je židami kſchęcžijanstwu njepſhęczelz ſmyſleni pſches jene. A tež towarſhne wobſtejnoscze w ludu budža w tež měrje hinaſche a ſepſche, w kotrejž ſo wyſozý a niſzy wot myſlow biblije wodžicž dadža.

(Poſracywanje.)

Wotleſzał.

W wulſim hoſczenzu w W. běſche neſchtó klyſhęcž:

Knjes Trylař, ſzialdemokratifi rěčník, wulſi wólbnu rěč džerzeſche. Ach, tak wón ſ rukomaj a nohomaj dželashche a ſ wulſej hubu ſwarjeſche „na wuzyzarjow dželoczerjow“, „na ſamožiſtých“ atd. Skóněnje ſwój hlobz hiſčeze junfróz poſběhny a je wſchej mož ſawola:

„Teho dla praju wam, towarſchojo, předy na ſwěcze lepje njebudž, doniz ſwobodni njebudžemy, wot podlóčenja pſches ſemjanow a popow!“

Hrimotoze pſchihloſzowanje! Knjes Trylař ſo ſmějkoſtajo poſzym.

Tako ſo roſrězowanje wo pſchednoſchku ſapocža, ſo neſchtó ſe ſadnjeho kónza ſale ſamolwja.

„Duchowny L., mortkotachu w ſali. Duchowny L. běſche rājny muž. Wſchitzu na njeho fedžborachu. A wón ſapocža: „Knjes Trylař je na kónzu wo podlóčenja pſches ſemjanow a popow rěčał. Schtož woſebných naſtupa, ſym wſchak pſchemało ſ nimi čzinicž měl, ſo mohl roſhudžicž, hacž woni ludži třeža. Někotrych ſym ſeſnal: to běchu pſhęcželni knježa. Naisſerje je knjes Trylař jako dželaczeř wjazy hacž ja ſe ſemjanami wobkhadžoval; ſznamo je wón potom tak pſhęcželny a nam potom tych ſemjanow ſ mjenom pomjenuje, pod kótrychž podlóčenjem je czeſepicž měl! Alle nětko popjo! Da ſham do tuthch ludži ſluſham. A duž dyrbiju Bohužel ſ tym wusnacžom ſapocžecž: „Da ſym knjeſa Trylarja tež třežil!“

Se wſchitkých botow běſche klyſhęcž: „Aha!“

„Haj, ja ſym jeho woſpjet třežil“, L. njemoſeny dale powjedaſche. Nětko je 4. lěto, ſo jeho ſuba žona wumrje. Da ſym jeſ tehdom kſchęcžijanske čzelné předowanje džeržař a dokelž běſche mi wutroba čzopla, ſym tež ſrudnemu mandželſtemu w wutrobnym dželbracžu ruku třežil. To běſche přenje třeženje. Potom ſa neſchtó čzaſha klyſchach, ſo je knjes Trylař ſzialdemokratifeho ſchězivania dla ſ džela pſchęcženy a ſo je ſe ſwojimi malymi džeczatkami do wulſej nuſy pſchischoł. Tehdom ſym ſaſo k njemu ſchol a ſym jemu ſaſo ruku třežil a tež neſchtó do ruki, kaž wjele móžach po mojich mozach. To běſche druhí křež.

Schtyri njedžele po tym klapasche ſo wo moje durje a nits ſtupi knjes Trylai a proſchesche, hac̄z nječam ſa njeho dobre žlowo poręczecz ſ jeje dotalnym knjejom, ſo by ſažo dželo doſtał. Duž hým jemu ſažo wutrobiſe ruku tločil a žluvił, ſo chzu po ſpytac̄. A ja ſo wježelu, ſo je na moje poruczenje ſažo pschiwath. A to běſche tceče tločenje! A teho dla, moji knieža, dženža pſched knjeſom Trylerjom jako kladu hręſchnik ſteju a dyrbju wuſnač: „Ja hým jeho woſpjet tločil!“

Smijecze pſches ſalu džesche; wſchitlich wocži běchu na knieſa Trylaria wobrocžene. Tón pak tu ſedžesche, kaž bych u ſo žehliwe wuhle na jeho hlowje paſile. Skonečne ſtaže a wuraſy: „Haj, hd̄y bych u woni wſchitzu tajzy byli kaž wu!“ — Dale ničo njewjedžesche.

Woprawdžith ſdobny muž.

Tutón je ſe ſdobneho, hrabinskeho doma. Dokelž je hiſcheze žin, jeho mjeno pſcheradziez nochzu. Sa to pak, ſo je ſežehowaze wěrnoſez, móžu ſtejcez. Kózde leto hrabja ſa ſetný čaž wjazh tydženjow do naſcheho městačka pſchiúdze. Wón ma tam rjenje ležanu villu, jednorje twarjenu. W wokolnoſezi ma wjazh kublow. Něchtó je junfróz wulicžil, ſo ma hrabja wot ſwojeho ſamozemja wob džen 100 hriwnow danje. Uli to, ſo běſche wot woſebneho rodu, ani to, ſo běſche bohaty, jeho njewotdžerža, ſo jako žinu kſchecžijan wopofasac̄. S wulfej ſwědomliwoſezi won, kaž doſho móžach to wobledžbowac̄, wſchitke njedželske Bože žlužby dopoldnia a popoldniu wopytowasche. Tež wſchédny džen by w bibliſkých hodžinach byl a by ſtajnie ſ wulfej ſedžblíwoſezi požluchał. Wón njeby ſkomdžil, k Božemu bliđu pſchihadžec̄. Wón by wſchénje ſam domjazu Božu žlužbu džeržal a wſchitzu žlužobni dyrbjachu pódla bhez. Sa tón čaž ſo villa ſamfny a mřomu ſo nits njeda. Mabožinske wuczenje ſwojich džecži ſpěchowasche hrabja ſam, ſchtož w jeho mozech ležesche. S přenim měſchežanski duchownym by ſo husto wo duchownych praſchenjach roſrečoval.

Hdyž knieža won jedžechu, ſo to ſameho roſvjeſelenja dla njeſta. S wjetſha mějachu woni wěſty kónz pſched ſobu. Na dobo hrabinski wós pſched kluđej hetu ſaſta. Hrabja do domu ſaſtupi, po hufci ſthodže horje klužataſche a k ložu ſtareje, kloreje, kluđej wudowu pſchiſtupi, ju troſchtowasche, pſchi jeje ložu na koſena padže a ſ wutrobu ſo ſ klorej modlesche. Wěſo tež ſwontownej nuſu wotpomha. Druhi króz ezečko kluđu žonu kluđeho ležneho dželacžerja wopytach. Tón mi powjedasche, ſo je hrabja k ložu kloreje žony pſchiſtupi, ju ſ wutrobnej pſchecželniwoſezi troſhtował, jej wſchelake k jedži pſchinjeſl a k temu wſchitko, ſchtož mějeſche w móchni, k wotwobročenju nuſu tam wostajil. Wudowje, ſchtož běſche w hubjenych wobſtejnoscžach, je tón wýžki knjes twarjenje wotkupił a jej ſznanu ſto króz telko, telkož běſche winoſte, placžil a jej na to waſchnje pomhal. Tež Božemu domej je wjele daril.

Njedžela ſo kruče ſwjecžesche. Schtož ſo ſa njedželu trjebaſche, dyrbjesche ſo wſchitko ſobotu do domu pſchinjeſež. Sa měſchežanow a džecži won ſjane ſwjetdzenje wuhotowa. A hdyž tam wojerſke a ſpěwanske towarſtwa pſchiúdžechu, tón ſdobny knjes njeſkomdži, ſhromadženym dobru radu dawac̄ a jich napominac̄, njedželu ſwjecžic̄.

Tajſich woprawdžithych ſdobnych ludži dyrbjeli wjazh měč; woni byli žohnowanje ſa naſch lud. Ale hd̄je ſu žani?

Naſhi ratarjo a ſozialdemokratojo.

Zane druhe powołanie drje jo bóle njepytiuje hac̄z ratarjowe, ſo wot Božego žohnowania wſchitko wotwiſuje. Ratar ſymlu wužywa a běrný do mjeheſeje role ſeſhadža, ale ſo by roſtlo a ſo radžilo, w ſwojej ružy nima. Wón měčo čziniež njemóže, hac̄z moſkota abo ſuchota wſchitko jeho ezečke dželo njesanicžitej. Wón w možu nima, w prawym čažu rožu a deſchči, ezoſplotu a žlonečne wjedro dac̄. Hac̄z kruþy jeho pſcheinu pobija, abo hac̄z wulka woda jemu poſyčeniu trawu wotnjeſe, hac̄z hužanzy jemu ſal ſeſheru abo ſkot jemu ſpada, won to wotwobročic̄ njemóže. A hdyž poſne wosy do bróžnje jefža a hyna a wotawu je na doſč, hdyž ſo ſchtomowe halovy poſne ſadu ſhibuja, jeho ruka a jeho rojom to dokonjaſej njeſtej. Boh w njebjeſach ſo žitam derje radžiež daſa. Wón žohnuje roſtlinu na ſemi. Tak do wſchego pſchichoda wotſtanje. Na tym tež mudroſež ſozialdemokratije měčo pſheměnicž njemóže. Teho dla ſo naſchim ratarjam wěſče dživno ſda, hdyž pſched krótkim ſozialdemokratiske nowiny piſzachu,

ſo w naſchim wótznhm kraju pſchezo hiſcheze dale njeſju, ſo ſo hiſcheze pſchi ſuchim wjedrje „w poſtajenych modlitwach býſtvo wo deſchčiſk ſa naſche pola proſy.“ Wot njewérjazeje ſozialdemokratije k kſchecžijanskemu ratarjej žadyn móſt njeje. Hlubina njes nimaj je pſchescheroſa a hluboka.

Wo ſozialdemokratiſkim hibanju.

Powrbcženſke hibanja naſcheho čaža dwórfi předář Stöcker na ſetný ſwjetdzenju Barlinskeho měſchežanského mižionſtwa ſe ſežehowazymy ſjanymi ſlowami roſjaſni:

„Powrót bywa — něchtó to přečz njemóže — daloko a ſcheroſo w ludu kniežaza móž a won ſwoju móž ſ tajſim tyranſtvo na ložuje, kaž žadyn druhi tyran po zylém ſwěze. Tucži ludžo pod czeřwnej klužou wo ſwobodnoſezi, runoſezi, bratrowſtvo po wjedaja; ale jich wjele ani myſle wo tym nima. Husto ſo ſtawa, ſo ſebi ſtarſhi njewérjera ſwoje džecži kſchecžiež dac̄ ſ bojoſežu pſched ſozialdemokratiſkim tyranſtvo, ſo ſebi njewérjera, ſo ſmerowac̄ dac̄ ſo bojo, ſo móhlo na jažne pſchiúdze a ſo móhlo muž potom dželo ſhubic̄. Dželacžerjowa žona powjedasche, ſo ſpěwatske ſpody ſchörzucha džeržo ke mſchi kluži, ſo njebych ſozialdemokrato to njepytnywſchi ju njefranili. Tak knieži ta čertowſka móž, ſchtož je ſo na naſch lud lehnyla. Sozialdemokrat wón danu k měſchežanskemu mižionarej praji: „Hlajeze tam wižy hiſcheze ſtarý wobras, mac̄ ſ Jeſuſom, ale tón dyrbji prječ, tam pſchiúdze Bebelowý wobras.“ Tucži ludžo wo ničo wjazh njerodža, wo žadyn wótzny kraju, wo žane kraleſtvo, wo žanu wěru, wo žadyn porjad; woni jenož hiſcheze ſamych ſwojich profetow ſnaja.

To pak njeje, to chzemy pſchipoſnac̄, ſama khróblosc̄, ſchtož je naſchich bratrow na wopacžny k hlubinje dowjedlo, ſo je tež husto hručka nuſa čežla a duſche. Hdyž tajſi čzviliowaný dželacžer — won běſche ſ ſtepjerjom w wulfej fabrizy — praji: Sa 8 ſet njejšym ženje njedžele měl“, kaf móž w tajſim ſwjetjenju ſlenu ſo pſchecžitwaju móž ſo poſkaſac̄? — Pſchiúdze ſi potom hiſcheze nuſa na člowjeka, potom tež ſawjedniž ſaſtupja a paradise ſubja, w kotrymž žana nuſa wjazh njeje. Dyrbimy ſo džiwac̄, ſo ſprózni a moſeženji ſawjedniſam ſo pſchivobroča? — Ta ſo njedživam. — Alle potom drje tež hodžina pſchiúdze, w kotrejž ſawjedzeni k nam pſchiúdu. To je hodžina nuſu. Se ſozialdomokratow ſo nuſyčerpižy ſamolwa a měſchežanské mižionſtvo, duchownych, zyrkej wo pomož proſcha. Won praji: „Naſha ſtrona nam ničo njedawa; wona naž ſawjedže, ale čueža ſ nami nima. Njeje to počeſcžowaze ſa zyrkej a ſa měſchežanské mižionſtvo, ſo tucži ludžo wjedža, ſo poſla naž ſa nich tola hiſcheze wutroba klapa? — W powjedzach ſo ſe ſańdzenych ſet wjazh ſlědow namaka, ſo ſu ſo tola někotremu wocži wotewrilej. Hnijaze běſche, jako wón danu roſkudženym ſozialdemokrata ezečko ſkori a měſchežanskí mižionar k njemu pſchiúdze. „Wot teho čaža ſo hým ſebi ſwój kaſhež ſkaſal“, won klužne praji, „Sozialdemokratiju wjazh trjebač nje-móžu.“

Wofebje na žonach ma ſwontowne mižionſtvo cžiche a dželawé towarſchi. Tak wupraji jena žona, ſo jejny ſozialdemokratiſki móž tak wjele wo žonjazych prawach rěči, ale ſo ma ſo tola poſla njeho domach jara hubjenje; ſo by ſlepje bylo, hdy bych u mužovo ſ tým ſapocželi, ſo bych u ſe ſwojimi žonami ſlepje wobkluždželi.

Pſched 25 ſetami.

Sa někotre njedžele wulke wopomnjenſke dny ſwjetzimy, na kotrychž pſched 25 ſetami naſch lud w jenej myſli, pobožny a ſylny wobrónjeny ſwontownemu njepſchecželej napschecživo ſtejſeſche. Kelkož bitwów, telko dobyčow mějachu naſch ſamolwa. Elſaſ-Lothringſku, k temu klužorſku krónu na hlowje naſcheho njepomnitiho Wylema naſhi ſymlu a bratja ſ Franziowſkeje jako kružny plód wulkich dobyčow domoj pſchinjeſeſtu. A dženža? Schtož by ſa mózne měl, ſo ſa jeno 25 ſet tajſa roſtorkujiſež a khablaža myſl naſch lud ſapſchinuje, ſo ſe ſtysknoſežu do pſchichoda hladamý? ſo ſu naſchenu ſudowemu ſwjetjenju ranu ſbite tak klužo, kaž je wótroſež franziowſkeho mječa biež njemohla, njecžujny to? Pſchi tutej myſli mohla nam wſchitka radoſež na wopomnjeniſkých ſwjetdzenjach ſo minyž. A hdyž tajſe ſwjetdzenje ſwjetzimy, ſwjetzimy je prawje — ſ tým ſmyſlenjom, kotrež do klužofoſeže ſamopoſnac̄a wjedže a nam roſjaſni, kaf pucž, kotryž ſyml w poſledních 25 ſetach ſchli, ſi horj dele dže. ſeli ſo dyrbji ſlepje bylo, dyrbimy ſebi tola ſkuečnje wědomni bylo naſcheje pſchiblužnoscze, ſo many wſchitzu wojowac̄ pſchecživo ſwontownym njepſchecželam,

kotsiż nasch lud ſtaža. Njechamy na ſwonkowne ſakonje, kaž dobre a niſne tež ſu, pſchichod naſcheho luda twaric̄, ale niſdy njeſabyc̄. Najwjetſchi njeſtſeczel tež ſeinskeho derjehic̄a luda je wotwobroczenje wot ſimeho Boha.

N o 3.

O woſchewjeřka miła,
Nóz měrna, poſkojna,
Kíž k nam ſy poſtupila
A ſemju pſchitryla —

Ty možy poſylnujesč
Nam k prózy ſimyjeſtej
A njebo ſazvēczejesč
We pſche najrjeňſtej.

O pſcheczelniža ſprózniwych
A muzných čłowjekow,
Ty pſchindzesč ſ rukow móznych
A ſy dar njebojow.

Schto tebi kvalbu dawa,
O nóz, a wita eže?
Je ſwérina, kíž ſtawa
A ſ lchwa wubehnje?

O ně, ta ſmyžla nimia
Sa twoje rjanoſče,
Tu ſmijertna hroſa jima
A hłoda cžwilenje.

Schtož wóczko k njebju noſy
A Boha w wutrobi,
Tež tebje widzecž proſy
We twojej kražnoſče.

O pſcheczelniža ſpróznych,
Schto tebje wupbzla?
Ty pſchindzesč ſ rukow móznych
A kražniſch njebojeſa.

Masch luki ſilijate
Se ſwétłom kcejaze:
To ſwjetzenie ſu ſwiate
A piſma njebojeſe.

H. Sejſer

+ Dopomijenſki wénz.

W hrodze w Hohenpieriz w ſmijertnej ſtvi kraloweje Quijho wóz wénz khowa. Dawno ſwjadnjene ſu jeho ſopjena a róze, ale ſchto ma wón woſebiteho na ſebi, dopokaze, ſo pod ſchleñzu runje na tym městnje leži, na kotymž je njeſapomnita kralowa něhdyn wudychala. A wopravdze je tón wénz winoſty, ſo by ſo khowal, ſo by jako ſnamjo luboſče hiſheze k poſdžiſchim narodam ręczal. Pſchetož jón njeboſche na jejnym ſmijertnym dniu žadny druhí wił, hacž prhyz Wylem, poſdžiſchi ſławym khejor Wylem I. Zato běſche jeho macz na pſchego woczi ſamkyla, běſche wón won khowatał do hrodoweje ſahrody, běſche pod ſyłſami róze a kwětki hromadze noſył a ſam tón wénz wił. A tón wénz ſo kralowje ſobu do rova njepołoži. Przyzowym džed, wójwoda Kowla, běſche ſebi jón wot ſwojego pſchichodneho ſyna, wot krala, wrózgo wuproſył, ſo by jón jako rjanu dopomijenku na ſwěrnu džejezowu luboſez ſwojego wnuka na ſwojim hrodze Hohenpieriz khowal. Tam je dženja hiſheze a kózdy zuſy ſebi jón hluſoko hnuth wobhlada jako dopomijenku na teju dweju njeſapomniteju — na ſwěrnu kralowſtu macz a jejneho wulſeho ſyna.

Dawk na ſjawne ſwieſelenja.

Wjele městow na to džiwa, hacž njeby ſo na ſjawne ſwieſelenja dawk poſožicž mohł. Hdyž ſo wopomni, ſajke hromady pjenjes ſo pſches nje naſhemu ludej, woſebje dželacjerjam,

wóſmje, móžemy tajfemu dawkej ničo druhe kiba pſchihloſowac̄. Lidožo, kotsiž ſebi ſ rucžnym dželom ſwoju mſdu ſaſluža, wotwocžy a džowki k jenemu wjeſelu druhy 8 hrivn. na hlowu hromadze pſchinježu, woſladane wot teho, ſchtož na dracze a črijach ſebi ſkonzuja a ſchtož čaža ſkomđa. Jedyn wjecžor, jenu nóz ſo lohkomyſlije telko pſchecžini, telko by jenej ſwójbje thdzeń a hiſheze dleje dožahnijo. Sſreni ſchtant, jaſtvojnizy, ſebi to dowolicž niemóža, ſchtož roboczenjo a ſlužobni. Hdyž bychu ſo pſches tajfi dawk ſjawne ſwieſelenja kuf ſobmjeſowale, by to wulka ſaſlužba byla, katraž by derjehic̄u luda ſpomožna byla. Deno njeſmě tak niſki dawk byc̄, kotryž by ſo lohko ſaplaczil; dawk dyrbji wjſoki byc̄ — a to čim wjſchſhi, čim dleje wjeſela traje. Pſchede wſchém pak je niſne, ſo dyrbja tež te towarſtwa, kotrež jenož na ſwětne wjeſele hladaja, ſwój dawk placjež.

Něſchto k roſpominanju.

Cžaž pucžowanja je pſchischoł. Na tajfich, kotsiž to wjeſele wužiwaja, njeſobrachuje. Wjele týhaz jich won cžehnje, jedyn k polnóznomu morju, drugi k naraňſhemu, jedyn do Alpom, drugi do Karpatow a tceži k Rheinje a ſchtož wě hdze. Njech namakaja, ſchtož pytaja, poſylnjenje na cžele a na duſchi. Naschi ſetni pucžowari ſo do dweju dželow džela. Cži jeni ſu cži, kotrymž je lekar ſe ſwojego pſchewdczęſenja pucžowanje porucžil, cži druh ſu cži, kotsiž ſu ſebi jo porucžiež dali. Preňſhi dyrbja, druh ſchodzi pucžowac̄. Tamni chzedža wodyhnyež wot cžezkeho džela ſebi nowe možy hromadžo, tceži dadža na město ſymſtich wjeſelov, kotrychž ſu ſo nabylí, pucžowanju ſtupicž. Njech tež namakaja, ſchtož pytaja. Pſchirunanje wjeſelov rejwanſſeje ſale ſi móznej ſwobodnej itwórbu budze jim prawje wužitne. Nětko pak je hiſheze tceža rjadownia pucžowarjow. To ſu cži, kotsiž jenož w myžlach pucžuja. Woni maja pucžowanje najnuſniſche; to ſu cži, kotrymž dyrbji lekar ſe ſrudnej wutrobu prajiež: „Haj, wam mohlo ſo hiſheze pomhać, hdyž byſcheze do Görbersdorfa abo do Teplizy ſchol.“ Schtož by hiſheze pſchiprajiež mohł: „Dofelž pak to niemóžecze, dyrbic̄e wumrjec̄“, wón njepraji, ale khowy ſebi to ſam pſchiftai. Majwyschſche ſublo wſchaf ſwjetjenje njeje, ale wjſchſche tola hacž něſchto ſtow hriwnow a ſo, ſož ſo wopravdze ſtava, někotre ſwjetjenje ſo khetſiſcho minje, dofelž něſchto ſtow hriwnow pobrachowasche, je ſrudžaze. We wjele padach mohlo ſo to wotwobrocziež. Hdyž by n. pſch. milijonar, kotryž ſi zyłej hromadu ſlužomnych pucžuje, ſwojich ſlužomnych domach wostajil a ſa to ſchtyrjom kħudym khowym pucžowac̄ dali, by wón to ſwoje cžinil. Abo njecha-li to, dofelž dyrbji ſwuetjenje komodnoſče parowac̄, njech wostaj; ale wón njech pödla wopomni, ſo mohlo ſi dželom teho, ſchtož wón k wjeſelu wuda, ſo wjele nuſy a hubjenſtwa wotwobrocziež. Hdyž bychu wſchitzh bohac̄i wot kózdyh 10 hriwnow, kotrež ſa wjeſele wopruja, jenu hriwnu jako dawk luboſče dali, potom by wjele pomhane bylo. To ſo w naſchim cžažu wulke žadanje ſda. Někotry 10 000 toler ſa pucžowanje wuda, — tón by kħudym 1000 toler dac̄ dyrbjal. To je pſchewjele. To je w cžažu noweho ſluba pſchewjele džeſat� teho dac̄, ſchtož ſo k wjeſelu pſchetrjeba; muž stareho ſluba da džeſat� wot wſcheho, ſchtož mějeſche. Hdyž my něſchto mało damy, ſebi myžlimy, ſo ſmij wjele cžinili. Tola, ſchto to wſchitko je, hdyž wopomni, ſchto mohlo ſo ſtac̄, hdyž by kózdy kſcheseſijanſy myžliſi a bratrowſy ſkutkowal.

Ja chzu radſcho, ſo bych ſokutu a roſkacze w ſebi ſacžu, hacž ſo bych prajiež a wukladowac̄ mohł, ſchto je ſokuta.

„Pomhaj Bóh“ je wot nětko niz jenož pola kniesow duchownych, ale tež we wſchech pſchedawarňach „Sſerb. Nowin“ na wſach a w Budyschinje doſtač. Ma ſchitwórcz lěta placzi wón 40 np., jenotliwe cžiſla ſo po 4 np. pſchedawaju.